

...mikä on alku ja mikä loppu? Mitä tarkoitetaan voitolla?

Irakin sodan piti perustua amerikkalaisten **Harlan K. Ullmanin** ja **James P. Waden** laatimaan Shock and Awe -oppiin. Sen pohjana on nopea heruus, ylivoimaisen voiman käyttö ja erityisesti sen näyttö. Tavoitteena on taisteluiden mieltäminen ennakkolta mahdottomiksi. Päämääränä on siis vihollisen toimintahalun lannistaminen etukäteen osoittamalla, että vastarinta on turhaa.

Shock and Awe on suunnattu hetkeliseen vaikuttamiseen. Sotatoimet toteutetaan pistemäisinä operaatioina. Lopputulos on luonteeltaan determinististä eli ennalta määrättyä tai tiedettyä. Shock and Awen pyrkimys on hallita aikaa ja tilaa. Siten se pyrkii aktiivisesti määrittämään sodan alun, kulun ja lopputuloksen. Tämänkaltaisen sota muistuttaa länsimaista projektinhallintaa, jolla on selkeä aikataulus, alku ja loppu. Aikakäsitys on lineaarinen eli suoraviivainen. Sota on projekti, joka noudattaa lineaarista aikataulua. Nopean ja voimakkaan alun jälkeen on luvassa nopea voitto.

Mutta länsimaisen projektimaailman aikakäsitys ei tue Irakin sota. Lineaarinen

aika on tiedostamisesta ja tahdosta riippumaton. Ph.D **Steve Randallin** sanoin: *"Riippumatta mitä ajattelet, tunnet, teet tai kuinka tarkastelet aikaa, aika ei sen seurauksena muutu."*

Loputon aika

Lineaarinen aikakäsitys on vain yksi monista. Oleellista onkin kysyä epälineaarisen aikakäsityksen puitteissa, mikä on alku ja mikä loppu? Mitä tarkoitetaan voitolla?

Sotateoreetikko sir **Basil Liddell Hartin** mukaan voitto on sellainen sodan lopputulos, joka on parempi kuin lähtötilanne. Sodan lopputuloksen määrittelemiseksi tutkijat joutuvat perustelevaan jälkikäteen eli kontrafaktuaalisesti, mikä olisi ollut kehitys, jos Yhdysvallat ei olisi hyökännyt vuonna 2003. Tärkeä näkökohta edelliseen kysymyksenasetteluun liittyen on näkökulman valinta. Kenen kannalta parempi? Voitto tai sen määrittely ei ole kovin yksiselitteistä.

Irakin sodassa islamistinen predestinaatio kohtasi länsimaisen determinismin. Aikakäsitys osapuolilla on erilainen. Kun irakilaiset siirtyivät terrorismiin sissisodan keinoin, ajan epälineaarisuus katosi. Sissi-

sodan aika on tihentymiä, epäjatkuvuutta ja epäloogisuutta. Aika on jatkumo, jonka horisonttia voidaan pidentää vaikkapa 1 000 vuoteen. Erään sunnalaisen islamistisen aikakäsityksen mukaan aika on sidoksissa jumaluuteen. Muslimin tehtävänä on etsiä ylevämpiä aikoja. Kuten imaami **Quayyim Al-Jawziyyh** (1292-1350) kirjoitti, *"Vain se aika, jonka yksilö pyhittää Allahin palvelemiseen, luo perustan yksilön elämälle ja iälle."* Aika on syklistä, ja sitä jaksottavat jumalallisen tahdon ilmaukset Jumalan lähettämien profeettojen kautta.

Biljardipöydällä

Shock and Awe on kuin biljardia, jossa aloituslyönti lyö muut pallot hajalleen. Se voi toimia, mikäli voiman mitoitus on oikea. Muutoin kyseessä on vain liipaisin, joka saattaa poliittisen systeemin epätasapainoon ja jossa inertiavoimat lyövät takaisin. Biljardipallot liikkuvat aloituslyönnin voimasta edestakaisin vaikuttaen muihin palloihin, kunnes prosessiin tuotu ylimääräinen energia (aloituslyönti) on kadonnut.

Systeemiteorian mukaisesti järjestel-

mä, johon ei tuoda ulkopuolelta ylimääräistä energiaa, siirtyy entropiavoimien vaikutuksesta laajenevaan kaaokseen. Tällaisena prosessina sota on poliittisen järjestelmän alaprosessi, jossa organisoitunut väkivalta vaatii energian tuomista ulkopuolelta, muutoin järjestelmä muuttuu anarkiaksi ja sotiminen muuttuu terroriksi ja kaaokseksi.

Maa- ja ilmasodan operaatioissa Yhdysvallat liittolaisineen olivat ylivoimaisia teknologian ja rahallisten resurssien suhteen. Kuitenkin Yhdysvaltojen murskaavan ylivoiman teoria toimi vain hetken. Kun Yhdysvallat siirtyi miehitysvaiheeseen alkoivat ongelmat: Ylivoiman riittävyys kun on miehityssodassa ajan funktio. Irakin vastarintaliikkeessä ovat muut strategiset resurssit korvanneet teknologisen ylivoiman. Näiksi voidaan katsoa ihmiset, tahto sekä satunnainen ja hajanainen ajan ja paikan hallinta.

Plan B from Outer Space

Irakin sota on hyvä esimerkki postmodernista sodasta. Länsimaiden kulttuurisidon-

Jatkuu sivulle 35 >